

Fallende selvforsyning betalt av norske kornprodusenter

Av styreleder i Kornbøndenes interesseorganisasjon (KiO) Håkon Tørrestad

I siste prognose fra markedsregulator Felleskjøpet Agri (FKA) fra 16.mars i år, blir det foreslått å overlagre 50.000 tonn mathvete klasse 1 (vårhvete Mirakel) til neste sesong og samtidig nedskrive 37.000 tonn klasse 5 (høsthvete Ellvis og Ozon) til dyrefor. Årlig behov for norsk matkorn er ca. 280.000 tonn. Dette grepet betyr at ca. 30% av Norges årlige forbruk av matkorn nå importeres, istedenfor å bruke tilgjengelig norsk vare. Den totale importen planlegges økt fra ca. 10% til ca. 40% av behovet. Årsaken til at dette skjer fremstår som noe uklart. Er den norske kvalitetshveten Mirakel som var etterspurt av bakerne for 1-2 år siden, (blant annet på kornkonferansen arrangert av FKA og Bondelaget) for dårlig til å bake brød til norske forbrukere? Eller er det industri og butikkjeder som tjener enda mere ved å tvinge fram import begrunnet i uegnet norsk korn. Vi har dessverre en dårlig følelse av at det siste er sannheten uten at vi kan bevise det.

I møte med kornbøndenes interesseorganisasjon (KiO) 12 april ble vi informert av FKA (markedsregulator) om at det nå skal gjennomføres prøvebaking i regi av Nofima for å avklare spørsmålet. Vi i KiO stiller oss nå spørsmålet: Hvorfor ble ikke dette gjort tidlig i sesongen for å sikre maksimal avsetning av norsk matkorn? Ved å ha dette sentrale spørsmålet besvart kunne vi sikret høyest mulig selvforsyning og best mulig økonomi til norske bønder gjennom dette året. Både FKA og Bondelaget sier de har sett situasjonen komme siden i høst, men har ikke foretatt seg noe før de siste par ukene. Vi i KiO har ikke forstått situasjonen, og selv i ettertid er det umulig å lese det av tidligere prognoser fra markedsregulator at det kunne ende i en betydelig import.

Norsk korn er et av de viktigste enkeltprodukt i norsk selvforsyning på kaloribasis, og resultatet av det grepet som nå tas er at norsk selvforsyning reduseres med ca. 3-4 prosentenheter på kaloribasis. Dette i ei tid hvor befolkningen har større oppmerksomhet på selvforsyning enn på lang tid. Norsk andel i årets matmel vil bli 61% etter et fantastisk godt matkornår, med mulighet for opp mot 90 % norsk vare i norske brød. Tidligere har vi vært oppe i 75-76% norskandel, så til tross for tidenes mulighet for høy norsk selvforsyning velges betydelig importandel.

Konsekvensen av dette, er at markedet for norsk korn reduseres og hvis denne utviklingen fortsetter må norske kornbønder redusere den norske produksjonen. Noe som er stikk i strid med intensjonene i stortingsmelding nr. 11, som stortinget vedtok i 2017.

I spørretimen i stortinget 15. april uttalte statsråd Bollestad følgende om spørsmålet:

«Jeg vil også advare mot å stimulere for sterkt til produksjon av norsk korn uten sikkerhet for avsetning. Det er relevant å nevne at det etter en god kornhøst i 2020, ifølge markedsregulator Felleskjøpet Agri, er meldt inn overskudd av totalt 57 000 tonn korn inneværende sesong.»

KiO ber statsråden gå gjennom denne saken en gang til, og ønsker en avklaring av ambisjonene for selvforsyning av norsk korn.

Det legges nå opp til import av 110000 tonn mathvete av lavere kvalitet enn vanlig, noe som gjør at det blir betydelig økonomisk gevinst for industrien med en tilsvarende gunstig tollsats satt ut fra en høyere kvalitet enn faktisk import. Denne gevinsten vil blant annet FKA-konsernet få del i, gjennom sitt eierskap i Norgesmøllene og Mesterbakeren.

KiO mener det norske kornet må brukes først så langt det er mulig å lage tilfredsstillende produkter til norske forbrukere slik Stortinget har vedtatt i St. melding 11 2016/17

Og som om ikke dette er nok, at selvforsyningen reduseres med nesten ti prosent fra ca 36% til ca 32-33%, så sendes regninga til norske kornprodusenter gjennom ekstra omsetningsavgift som trekkes av på kornoppkjøret kommende sesong. En kan derfor egentlig si, at her er det norske kornprodusenter som skal betale for å avvikle egen drift, ganske utrolig egentlig.?